

Tyydyttävä suoritus

PIRKKO JURVELIN

Tyydyttävä suoritus

Tyydyttävä suoritus

Pirkko Jurvelin

Omistan tämän kirjan veljeni muistolle.

© 2023 Pirkko Jurvelin

Kansi ja taitto: Suunnittelutoimisto Tammikuu Oy

Kannen kuva: Pirkko Jurvelin kotiarkisto ja Adobe Stock

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-33-9007-2

1. osa

1. Kansio

Kansio oli ollut paikallaan hyllyssä jo kauan. En ollut ollut huomaaviani tai muistaviani sitä, mikä ei ollutkaan vaikeaa, koska se solahti ympäristöönsä muiden tummanpuhuvien valokuva-albumien joukkoon kuin olisi ollut samaa rotua ja luokkaa niiden kanssa. Mutta ei se ollut. Toisissa kansioissa oli kuvia, vanhoja ja uusia, mustavalkoisia ja värillisiä, tekstiäkin oli tietysti, joskin vähemmän näissä uusimmissa valokuvakirjoissa.

Tässä nimenomaisessa kansiossa oli vain tekstiä. Oli syntymätodistus, koulutodistuksia, rippikoulutodistus, päättötodistus ja sitten kaikenlaisia muita tositteita ja muistiinpanoja – ja lopulta myös kuolintodistus. Olin lukenut joka ikisen paperin alusta loppuun ja taas uudestaan, järjestellyt päiväyksien mukaan, yrittänyt saada aikaan jonkinlaista systeemiä, jonkinlaista tarinaa. Kiittelin mielessäni mummoani siitä, että hän oli säilyttänyt kaikki nämä dokumentit vuosien, vuosikymmenien ajan, ja vaikka ajatus tulevasta työrupeamasta, vaivalloisesta ja työntäyteisestä, oli estänyt minua liian kauan tarttumasta toimeen, niin tiesin, että nyt oli aika.

Olisin selvinnyt – uskoakseni – tehtävästä ihan kohtuudella, mutta asiaa mutkisti käsikirjoitus, jonka äitini oli sysännyt minulle muiden papereiden mukana. Hän oli kirjoittanut alun veljensä elämästä kertovaan romaaniin, mutta nyt hän oli ilmoittanut minulle yksinkertaisesti, ettei hänellä enää ollut aikaa eikä puhtia kirjoitusurakkaan, mutta että Timon vuoksi tehtävä piti saattaa loppuun, ja että hän itse muuttaisi takaisin Alasuvantoon.

Minä voisin kuulemma kirjoittaa teoksen enostani kaiken tietämäni ja kaikkien saatavilla olevien valokuvien ja kirjallisten dokumenttien avulla, ja minähän olin kirjoittanut jo kasakaupalla nuorten kirjoja,

joten kai niillä taidoilla tällainenkin romaani tulisi valmiiksi. Sitä paitsi perheettömänä minulla olisi enemmän aikaa kuin siskollani Hennalla. Kyllähän minä ymmärsin? Ja kyllähän minä lupaisin? En ollut ihan varma siitä, halusinko lupautua moiseen projektiin, mutta vastasin äidilleni kaksi kertaa kyllä, ja hän alkoi hymyillä, eikä minusta tuntunut enää niin pahalta. Äiti oli osansa tehnyt jo moneen kertaan. Minä jatkaisin tästä.

Kuitenkin kansio oli lojunut hyllyllä koskemattomana liian kauan. Töissä oli ollut kiirettä ja monenlaisia haasteita, olin alkanut suunnitella jatko-opintojen suorittamista, ja sitä paitsi kustantajani oli ilmoittanut, että kirjoittamaani nuortenkirjasarjaan pitäisi saada jatko-osa puolen vuoden sisään. Näin olin kuulemma luvannut. Äiti soitteli ja kyseli välillä, miten työ edistyi, ja minä vastasin jotain epämääräistä. Jos aloittaisin tulevaisuudessa jatko-opinnot, niin se tarkoittaisi sitä, etten pystyisi tekemään mitään muuta ylimääräistä. Minun oli yksinkertaisesti tehtävä nyt tämä juttu alta pois.

Niinpä otin mapin käsiini pitkästä aikaa, selailin, pysähdyin ja tarkastelin samalla äitini aloittamaa käsikirjoitusta. Olin lukenut senkin useampaan otteeseen, ja mielestäni tyyli sopi kirjan aiheeseen. Kyse oli jonkinlaisesta arkirealismista, ja kuten jo mainitsin, se istui tähän teokseen ja myös minun tapaani kirjoittaa. Soitin kuitenkin vielä äidilleni ja ilmoitin, että minun kirjani tulisi olemaan jotakin muuta kuin hänen aloittamansa romaani. Halusin itselleni vapaat kädet, eikä hänellä onnekseni ollut mitään sitä vastaan. Pohdin myös jonkin aikaa, oliko kirjan aloittaminen päähenkilön syntymästä jotenkin liian itsestäänselvää (enkö pystynyt parempaan?), mutta päätin kuitenkin aloittaa romaanin tuosta vuoden 1948 helmikuisesta päivästä, jolloin enoni Timo syntyi.

2. Äiti

– Terve poika! kätilö ilmoitti ja katsoi minua odottavasti hymyillen. Hän piteli sylissään tiukkaan kapaloon käärittyä vauvaa, josta ei näkynyt muuta kuin vähän kaljua päälakea. Tiesin, että minun pitäisi nyt hymyillä, ehkä vuodattaa muutama ilon kyynel, ja minä yritin, yritin ihan tosissani. Muutaman kyynelen sijaan aloinkin itkeä lujaa, nyyhkytin, nikottelin ja lopulta vedin lakanan silmilleni ja yritin peittää kasvoni. Minua hävetti.

– Rouva, itkekää kaikessa rauhassa, ei tässä ole mitään nolosteltavaa. Äidit suhtautuvat lapsen saantiin niin monella tavalla. Uskokaa, pois, minä olen nähnyt yhtä ja toista, enkä hätkähdä vähästä.

Siirsin lakanan pois kasvoiltani ja ojensin käteni varovasti poikaani kohti. Pitelin tiukasti paketoitua lasta sylissäni, nuuhkin hänen erityistä tuoksuaan ja hymyilin hiukan. Kuinka kaunis lapsi! Kätilö oli kertonut pienokaisen pituuden ja painon, mutta olin jo ehtinyt unohtaa ne. Tämä poika oli kuitenkin suurempi syntyessään kuin veljensä. Potra poika! Hymyni sammui. Tämän lapsen veljet oli haudattu Alasuvannon kirkon viereen, samaan hautaan, jossa heidän nuorena menehtyneet tätinsä jo lepäsivät. Pienet arkut oli laitettu päällekkäin, eivät ne vieneet paljon tilaa. Mahtuisiko hautaan vielä yksi pieni arkku?

– No, niin, rouva, nyt minä vien tämän pojan nukkumaan. Onpa kyllä niin herttainen lapsi, että voisin ottaa hänet vaikka mukaani kotiin, kätilö hymyili iloisesti ja vei lapsen vauvalaan toisten pienokaisten luokse.

”Herra antoi, Herra otti, kiitetty olkoon Herran nimi.” Minä en ollut erityisen uskonnollinen, ja haudattuani kaksi pientä lasta vähäinensin taipumus hengelliseen ajatteluun oli lähes sammunut. Mistä minun pitäisi kiittää? Siitäkö, että Luoja oli ensiksi antanut minulle ja miehelleni kaksi ihanaa poikaa, ja muutaman kuukauden jälkeen ottanut heidät pois, vanhimman yhdeksän kuukauden ikäisenä, nuoremman

jo puolivuotiaana. En minä semmoisesta osaa kiittää. Voiton äiti oli yrittänyt lohduttaa – olihan hänkin menettänyt kaksi lasta –, mutta en minä niistä lohdutuksista huolinut. Esitin, että taivun Herran tahtoon, mutta en minä taipunut. Minut oli taitettu.

Siksi en pystynyt hymyilemään Timolle, kun sain hänet syliini ensimmäisen kerran. Kapaloiden sijasta näin pojan jo makaamassa arkussa. Voitolle sanoin, että hankitaan arkku sitten samasta liikkeestä kuin aiemminkin. Mieheni katsoi minua ihmeissään, halasi lujasti ja sanoi, että tällä pojalla ei ole mitään hätää, minun ei tulisi huolehtia turhia.

Myöhemmin osoittautui, etten minä turhia huolehtinut vaan ihan syystä, sillä Timolle nousi kuuden kuukauden ikäisenä kova kuume ja hän sairastui ankaraan ripuliin. Voitto lainasi autoa tuttavalta, ja lähdimme viemään sairasta lasta Ouluun. Olihan Alasuvannossakin sairaala, mutta tiesimme heti, että lapsen tila oli vakava, ja silloin oli päästävä hoitoon Oulun Diakonissalaitokselle.

Sinne meidän oli jätettävä pienokaisemme. En unohda ikinä sitä, kuinka Timo itki hädissään pikkuvuoteessaan, kun näki äidin ja isän lähtevän. Niin itkin minäkin, koska en uskonut enää koskaan näkeväni poikaani elävänä.

Lapsi oli sairaalassa puoli vuotta. Puoli vuotta! Tohtori Heinilä hoiti häntä ja keskusteli aina kanssamme ystävällisesti puhelimessa. Hän osasi rauhoittaa. Kävimme jokaisena viikonloppuna katsomassa Timoa, Voitto lainasi auton joltakin tuttavaltaan, ajoimme Ouluun, viivymme sairaalassa tunnin tai kaksi ja ajoimme takaisin. Siinä meni aina koko pyhäpäivä. Viikot kuluivat opettajantöissä.

Puolen vuoden kuluttua saimme lapsemme takaisin. Olimme laitaneet upouuden pinnasängyn viereen lelulaatikon, josta poika löytäisi pikkuautoja, puujunan, erilaisia rakennuspalikoita ja ison nallen. Minua hymyilytti, kun kuvittelin, kuinka hämmästynyt Timo olisi nähdessään kaikki nuo ihanat, uudet tavarat. Pieni kulta.

Tyydyttävä suoritus on kertomus Timosta, joka sairastuu epilepsiaan jo vauvaiässä 1940-luvun loppupuolella. Romaani on faktaan perustuva fiktiivinen tarina, joka ulottuu neljän sukupolven ajalle. Kirja vie lukijansa väärinymmärretyn sairauden ja toisaalta yllättävän erityislahjakkuuden pariin, joiden kohtaaminen herättää ihmisissä monenlaisia tunteita.

”Vasta nyt – aivan liian myöhään – ymmärrän, että äidin **velvollisuus** on olla ylpeä lapsestaan.” (Timon äiti)

Pirkko Jurvelin on saksalaiseen ja englantilaiseen filologiaan erikoistunut filosofian maisteri ja opettaja. Hän on julkaissut useita tietoteoksia ja romaaneja. *Tyydyttävä suoritus* on Jurvelinin seitsemäs romaani.

ISBN 9789523390072

